

Fri forskning - min bare ...

VENLIG FASCISME

IB JØRGENSEN
MAG.ART.,
PENSIONERET UNIVERSITETSLEKTOR

SÅ LYDER klageråbene fra universiteterne igen - forskningsfriheden er i fare. Hykleri er til at få øje på. Dette mener jeg på baggrund af min deltagelse i det såkaldte studenteroprør omkring 70'ernes start og 26 års ansættelse som adjunkt/lektor på Aalborg Universitet fra 1974.

Efter en kortvarig - og øjensynlig illusorisk - demokratisering af universiteter og højere læreanstalter begyndte en politisk og økonomisk betinget stramning af styringen af de 'demokratiserede' institutioner. Her skal ikke bores i årsagerne. Men resultatet blev en støt og rolig undergravning af den såkaldte forskningsfrihed.

Dette skete i kraft af mange mindre og større indgreb, forøgelse af undervisningsbyrderne, omlægning af forskningsfinansieringen, effektivisering af

studieordninger (taxameterordningen). Alt drevet af en økonomisk logik, som i nyeste tid har toppet med en radikal omlægning af læreanstaltnes styreform. Ansatte og højtlønnede ledere med managementkvalifikationer (i modsætning til akademiske), bestyrelser med overvejende økonomisk (kapitalistisk) engagerede medlemmer etc.

DE INDGREB, der nu jamres over, er altså ikke kommet som en tyv om natten - flere af os har igennem mange år opponeret mod den udvikling, der drev dem frem, nemlig den kapitalistiske økonomis gradvise overtagelse af retningsbestemelsen for vore samfund. Ville det ikke være en oplagt opgave for et uafhængigt universitet at forske i, hvorledes vi ikke længere har et samfund, der betjener sig af en økonomi, men derimod en økonomi, som i stigende grad indgrænser og målretter vores politiske systemer.

Den amerikanske forsker Bertram

Gross udgav for et kvart århundrede siden - i 1980 - bogen 'Friendly Fascism'. I den advarede han mod den accelererede sammenfletning af politik og de store kapitalinteresser. Mange af hans advarsler og forudsigelser har holdt vand i uhyggelig grad. Derfor er det også interessant, at Timothy Garton Ash (26.2.) i klummen 'Grådighed. Intet alternativ til kapitalismen' kan citere en anden amerikaner, som mener, at det, vi har i dag, ikke er rendyrket kapitalisme, men korporativisme, dvs. et samarbejde mellem stat og kapital.

Altså den 'venlige fascisme', som Gross advarede imod, nu med den uhyggelige tilføjelse, at det sker med de mange privilegerede lønarbejderes nydende accept. Med Ashs ord: »Vi ønsker, hvad kapitalismen kan give os«. Dette gælder i høj grad også de på universiteter m.m. arbejdende, så må de også indse, at der er grænser for de typer og mængder af forskning, som kapitalen finder acceptabel.